

ANALYSENOTAT

Frihandelsaftale med Japan er en kolossal økonomisk gevinst

▼ AF CHEFKONSULENT MICHAEL BREMERKOV JENSEN OG CHEFKONSULENT MALTHE MUNKØE

Største frihandelsaftale i mange år

I sommers afsluttede EU og Japan endelig forhandlingerne om en ambitiøs frihandelsaftale. Det er meget glædeligt, at verdens største og tredje største økonomier får bedre muligheder for at øge deres samhandel. Det ville komme både danske forbrugere og virksomheder til gode og understøtte vækst i samfundsøkonomien.

Frihandelsaftalen mellem EU og Japan vil kunne give store samfundsøkonomiske gevinster

I det følgende forsøger vi at estimere de økonomiske gevinster nærmere og konkluderer blandt andet, at:

- Den danske vareeksport til Sydkorea steg ganske betydeligt efter at der blev indgået en handelsaftale. Fra 2009 til 2015 steg vareeksporten med 65 pct., og selvom 2016 har skuffet taler det for, at en handelsaftale med Japan ligeledes vil få store gavnlige konsekvenser for danske eksportvirksomheder.
- EU-Kommissionen har anslået, at en frihandelsaftale vil øge EU's BNP med 0,6 til 0,8 pct. Direkte overført til Danmark svarer det til 12,4-17,5 mia. kr.
- EU-Kommissionen estimerer at EU's samlede eksport til Japan vil stige med 33 pct., hvilket i Danmark vil svare til 7,3 mia. kr. øget eksportsalg
- Copenhagen Economics har opgjort de økonomiske effekter af en frihandelsaftale afhængig af, om det bliver en moderat eller ambitiøs aftale
- Der forventes en eksportfremgang i et ambitiøst scenarie på 70 pct. eller hvad der svarer til 15,5 mia. kr. (dette som en partiel betragtning, der ikke ser på evt. fortrængning i samhandlen med andre lande)
- Isoleret set vil en eksportfremgang på 15,5 mia. kr. give en umiddelbar og midlertidig jobeffekt på op til ca. 10.000. Ser man på nettoeffekter inkl. Fortrængning og et mere moderat scenarie er effekterne dog mindre

Sydcoreanske erfaringer er positive

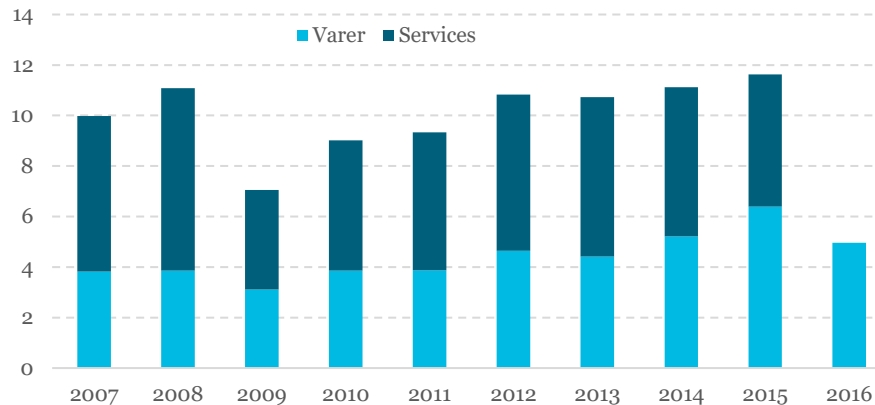
I forbindelse med handelsforhandlingerne mellem EU og Japan har mange hæftet sig ved den indgående frihandelsaftale med Sydkorea som **en rettesnor for**, hvilke potentialer en frihandelsaftale med Japan vil kunne udløse.

Ser man på de danske eksport til Sydkorea er der sket en stor stigning de senere år - om end der endnu ikke foreligger tal for serviceeksporten i 2016, og vareeksporten skuffede gevaldigt sidste år. Fra 2011 (hvor aftalen blev indgået) til 2015 voksede den danske eksport til Sydkorea med 25 pct. Vareeksporten steg hele 65 pct.

Man kan selvsagt ikke uden videre konkludere, at en frihandelsaftale med Japan umiddelbart vil få en tilsvarende effekt over en fireårig periode. Meget afhænger af hvor ambitiøs de forskellige handelsaftaler er, såvel som eksport- og importsammensætningen i de involverede lande. Men det taler for, at der kan forventes en betydelig effekt i form af øget eksport til Japan over en relativt kort tidsperiode.

Figur 1

Dansk eksport til Sydkorea, 2007 – 2016, løbende priser

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistik

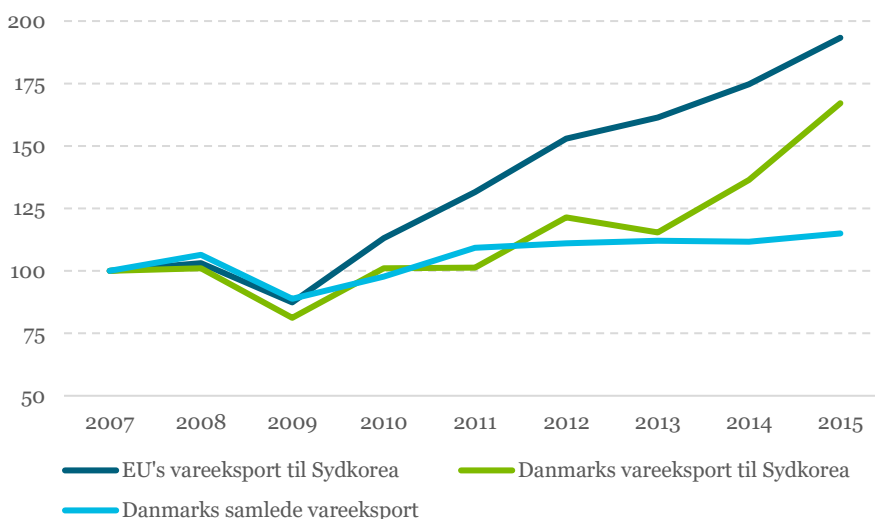
Anm.: Der foreligger pt. Ikke tal for serviceeksporten 2016

Verdensøkonomien har dog været igennem en række kriseår, og det er naturligt at eksporten er vokset siden, ligesom den generelle økonomiske vækst i verdensøkonomien taler for, at eksporten naturligt vil stige over tid.

Sammenholder man udviklingen i eksporten til Sydkorea med den samlede vareeksport er det dog tydeligt, at det performer langt bedre end den samlede vareeksport – om end resten af EU har været i stand til at øge deres vareeksport endnu mereⁱ.

Eksporten til Sydkorea steg voldsomt efter indgåelsen af en frihandelsaftale

Figur 2

Vareeksporten til Sydkorea, indeks 2007=100

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistik

Økonomiske gevinster ved frihandelsaftalen med Japan

EU-Kommissionen har offentliggjort et effektstudie for de forventede effekter ved en EU-Japan frihandelsaftaleⁱⁱ. **Forventningen var en stigning i BNP på 0,6 til 0,8 pct.**, en eksportfremgang til Japan på ca. 33 pct. og en importfremgang på ca. 24 pct.

Overfører man disse effekter 1:1 til danske forhold svarer det til **12,4-16,5 mia. kr. højere BNP** (2016-niveau) og en **eksportfremgang på 7,3 mia. kr.** Man kan formodentlig argumentere for, at effekterne kan være endnu mere positive for Danmark, der generelt er en temmelig åben og handels-orienteret økonomi, samtidig med at vi har en betydelig landbrugssektor, der er et af de områder som ikke mindst vil nyde godt af handelsliberaliseringer, og en stor shippingsektor som kan lukrere på øget japansk eksport.

Copenhagen Economicsⁱⁱⁱ har gennemført et betydeligt studie for Udenrigsministeriet af de forventede effekter ved en række frihandelsaftaler, herunder EU-Japan. Studiet opstiller to scenarier, "moderat liberalisering" og "ambitiøs liberalisering". I begge scenarier antages al told på varer fjernes, men der er forskel på hvor mange ikke-toldmæssige barrierer, der forventes fjernet. Det er i begge tilfælde i den optimistiske ende at gå ud fra, at al told fjernes, hvilket estimaterne bør ses i lyset af.

Den nedenstående tabel opsummerer de estimerede effekter i Copenhagen Economics stidoe. Bemærk at tallene er givet som den procentvise stigning i Danmarks *samlede*

Kommissionen forventer en BNP-fremgang i hele EU på mellem 0,6 og 0,8 pct., og en eksportfremgang på 33 pct.

eksport/import/BNP/realløn. En stigning på 0,7 pct. af Danmarks *samlede* eksport på ca. 1.000 mia. kr. indebærer således en stigning i den danske eksport specifikt til Japan, som er langt større. Ser vi først på nettoeffekten svarer det til en samlet nettoeksportfremgang på 3,1 mia. kr. (moderat scenarie) eller 7,3 mia. kr. (ambitiøst scenarie).

Tabel 1

Effekt ved en frihandelsaftale med Japan – Stigning i pct. af Danmarks samlede eksport/import/BNP/realløn

	Moderat	Ambitiøst
Eksport	0,3	0,7
Import	0,4	0,8
BNP	0,1	0,4
Realløn, for højtuddannede	0,2	0,5
Realløn, for lavtuddannede	0,2	0,5

Kilde: Copenhagen Economics

Ser vi på eksporten til Japan specifikt kommer Copenhagen Economics i deres frem til, at den i det ambitiøse scenarie vil vokse med 70 pct., hvilket efter 2016-niveau vil svare til en **eksportfremgang på 15,5 mia. kr. i det ambitiøse scenarie^{iv}**. Dette er en noget større effekt end den ovenfor beskrevne nettoeffekt, idet der givetvis er andenordenseffekter ved, at samhandel mellem EU og Japan intensiveres mere, mens samhandlen med andre lande reduceres i et vist omfang, fordi europæiske og japanske virksomheder bliver gjort mere konkurrencedygtige relativt til andre landes virksomheder^v. Copenhagen Economics har ikke offentliggjort et tilsvarende estimat i det moderate scenarie – men hvis man kan gå ud fra at det følger proportionerne fra de ovenstående netto-eksporteffekter vil det svare til 0,3/0,7*70 pct. fremgang (dvs. ca. 40 pct.), svarende til **9,6 mia. kr. i det moderate scenarie**.

openhagen Economics forventer en BNP-fremgang i Danmark på mellem 0,1 og 0,4 pct. (afhængig af hvor ambitiøs aftalen er)

Eksporten forventes at vokse med hvad der svarer til mellem 9,6 og 15,5 mia. kr.

Beskæftigelseeffekter

EU-Kommissionen har i deres effektstudie estimeret, at en frihandelsaftale med Japan vil skabe ca. 400.000 jobs. Overføres dette estimat direkte til Danmark (vi udgør ca. 1,1 pct. af EU's samlede befolkning, og 1,9 pct. af EU's samlede BNP) svarer det til **ca. 4.500 jobs (ud fra befolkningsandel) eller ca. 7.500 (ud fra BNP-andel)**.

Vi kan også benytte den økonomiske ADAM-model til at estimere effekterne af de forventede eksportfremgangseffekter. Som ovenfor vist er der en række temmelig forskelligartede bud på omfanget af denne fremgang.

Det er vigtigt at være bevidst om, at gængs økonomisk teori fastholder, at beskæftigelsen på langt sigt er givet ved arbejdsudbuddet, som ikke påvirkes af en frihandelsaftale mellem Japan og EU. Derfor er de langsigtede beskæftigelseeffekter nul. I stedet er der tale om midlertidige effekter, mens den langvarige gevinst snarere skal ses i forhold til en varig velstands/produktivitetfremgang/reallønsfremgang i form af et højere BNP. Men tager vi udgangspunkt i de mere midlertidige effekter givet ved en ADAM-beregning fremkommer det nedenstående resultat: som det ses kan effekten gøres op til **mellem 2.000 og 10.000 beskæftigede**.

Det er klart, at når der er relativt stor spændvidde imellem estimerne af eksportfremgangen vil det samme gøre sig gældende for så vidt estimerne for de kortsigtede beskæftigelseeffekter. Det er også klart, at der kan være forskel på om man betragter **nettoeffekterne eller de partielle effekter**, eftersom der vil ske en andenordenseffekt ved, at mere handel mellem EU-Japan i et vist omfang kan fortrænge samhandel med andre lande, da en frihandelsaftale stiller virksomhederne fra disse to lande/handelsblokke bedre relativt til virksomheder fra andre lande. Alt i alt er der dog ingen tvivl om, at der vil være en lang række positive økonomiske konsekvenser.

Kommissionen forventer en samlet jobfremgang i EU på ca. 400.000 – svarende

Baseret på ADAM-modellen kan en eksportfremgang omsættes til en umiddelbar jobeffekt på mellem ca. 5.000 og 10.000 arbejdspladser – afhængig af hvor stor eksportfremgang der lægges til grund

Tabel 2

ADAM-estimer på jobeffekter ved eksportfremgang

	Scenarie	Beskæftigelseeffekt
Eksportfremgang på 3,1 mia. kr.	Nettoeffekter ved moderat scenarie, Copenhagen Economics	Ca. 2.000
ksportfremgang på 7,3 mia. kr.	Nettoeffekt ved ambitiøst scenarie, Copenhagen Economics/Kommissionens estimat overført 1:1 til danske forhold	Ca. 5.000
Eksportfremgang på 9,6 mia. kr.	Partiel effekt af mere dansk/japansk samhandel ved anslået ^{vi} moderat scenarie, Copenhagen Economic	Ca. 6.500
Eksportfremgang på 15,5 mia. kr. til Japan	Partiel effekt af mere dansk/japansk samhandel ved ambitiøst scenarie, Copenhagen Economic	Ca. 10.000

Kilde: Dansk Erhverv baseret på ADAM^{vii}

▼ OM DETTE NOTAT

"Frihandelsaftale med Japan er en kolossal økonomisk gevinst" er Dansk Erhvervs analysenotat nummer 37 i 2017. Redaktionen er afsluttet den 15. august.

▼ OM DANSK ERHVERVS ANALYSENOTATER

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

▼ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

▼ KONTAKT

Henvendelser angående frihandelsaftaler og international handel kan ske til chefkonsulent Michael Bremerskov Jensen på mje@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6582.

ⁱ Inkluderer man serviceeksporten har eksporten til Sydkorea udviklet sig nogenlunde på niveau med den samlede eksportudvikling, dvs. at serviceeksporten til Sydkorea har skuffet meget. Det bør vække eftertanke, men frihandelsaftalen berørte primært toldtariffer, og derfor er det relevant at fokusere på vareeksporten i denne sammenhæng

ⁱⁱ A free trade agreement between EU and Japan, 25. marts 2013 <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=881> se også det forudgående studie http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/february/tradoc_145772.pdf

ⁱⁱⁱ Effekter af frihandelsaftaler for Danmark, Udenrigsministeriet november 2013

^{iv} Danmarks eksport til Japan er vist i nedenstående tabel:

2016	Mia. kr.
Import fra Japan	6,2
Ekspor til Japan samlet	22,1
- Heraf varer	14,5
- Heraf services	7,6

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistik

^v Fx øges hele EU's BNP, hvilket muliggør en stigning i dansk eksport til andre EU-lande, ligesom velstandsfremgangen i Danmark muliggør større import, som tilsvarende gør det muligt for samhandelspartnere at efterspørge flere danske varer så dansk eksport yderligere øges etc. (Copenhagen Economics opererer derfor med en generel ligevægtsmodel).

^{vi} Som beskrevet ovenfor, idet Copenhagen Economics kun har offentliggjort den partielle effekt under det ambitiøse scenarie

^{vii} Omtrentlige estimater ca. 3 år efter stød til modellen